BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HUTUBA YA MAONI YA KAMATI YA MAENDELEO YA WANAWAKE NA USTAWI WA JAMII YA BARAZA LA WAWAKILISHI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA BAJETI YA WIZARA YA UWEZESHAJI,USTAWI WA JAMII,VIJANA WANAWAKE NA WATOTO ZANZIBAR KWA MWAKA 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, naanza hotuba yangu hii kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu kwavile ni jambo linalostahiki kipaumbele cha awali kutokana na neema yake ya kutujaaliya afya njema na uwezo wa kuendelea kutekeleza majukumu yetu ya kuwatumikia wananchi na nchi yetu. Aidha kipaumbele cha pili katika hotuba yangu hii, kabla ya kuzungumzia maudhui niliyoyakusudia ni kukushukuru wewe **Mheshimiwa Spika** kwa kunipa nafasi hii ya mwanzo kutoa maoni ya Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii kuhusiana na makadirio ya bajeti ya Wizara ya Uwezeshaji, Ustawi wa Jamii, Wanawake na Watoto kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, naomba pia nimpongeze Mheshimiwa Waziri pamoja na Watendaji wake wote wakiongozwa na Katibu mkuu kwa jitihada walizozionesha katika kutekeleza malengo na majukumu yao kwa bidii katika kipindi chote cha 2014/2015, lakini pia kwa mashirikiano yao mazuri waliyotupa wakati Kamati ilipokua ikitekeleza kazi zake.

Mheshimiwa Spika, nitakua mtovu wa fadhila nisipowapongeza wajumbe wote wa Kamati ya kudumu ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii ya Baraza la Wawakilishi kwa imani yao kubwa juu yangu iliyowapelekea kunichagua mimi kuwa ndio mwenyekiti wao na pia kwa ushirikiano wao mkubwa waliouonesha wakati wote

ambao Kamati ilipokua ikifanya kazi zake za ufuatiliaji pamoja na kuihoji Serikali na kutoa maoni yao kwa lengo la kuimarisha utendaji na kukuza uwajibikaji katika Serikali.

Mheshimiwa Spika, Kwa heshima kubwa naomba uniruhusu niwatambue wajumbe wa Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa jamii kwa kuwataja kwa majina kama ifuatavyo:

1. Mhe. Mgeni Hassan Juma — Mwenyekiti
2. Mhe. Hassan Hamad Omar — Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Farida Amur Mohamed — Mjumbe
4. Mhe. Mwanaidi Kassim Mussa — Mjumbe
5. Mhe. Abdi Mosi Kombo — Mjumbe
6. Mhe. Ali Salum Haji — Mjumbe
7. Mhe. Mohamed Mbwana Hamad — Mjumbe

Mheshimiwa Spika, pia napenda kuwataja Makatibu wetu wa Kamati ambao huwa tunashirikiana nao katika kazi zetu za Kamati na wamekua wakitusaidia kwa karibu katika kufanikisha kazi zetu nao ni:

1. Ndg.Asha Said Mohamed, na
2. Ndg Abubakar Mahmoud Iddi

Mheshimiwa Spika, baada ya pongezi hizo napenda sasa nitoe maoni ya Kamati kuhusu makadirio ya mapato na matumizi kwa Wizara ya Uwezeshaji, Ustawi wa Jamii, Vijana, Wanawake na Watoto kwa mwaka wa fedha 2015/2016 kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii ilipitia na kujadili kwa kina makadirio ya Bajeti ya Wizara hii, na hatimae kutoa maoni yenye lengo la kuengeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu kwa Wizara.

Mheshimiwa Spika, Tathmini ya ujumla ya Kamati yangu kuhusiana na makadirio ya mapato na matumizi hayo yamejikita katika utaratibu wa program.

Mheshimiwa Spika, Wizara kwa mwaka wa fedha 2015/2016 imejipangia kutekeleza majukumu yake kwa kutumia program kuu nne (4) pamoja na program ndogondogo (10) kama ifuatavyo:

Programu ya 1 ni : Uwezeshaji Wananchi Kiuchumi

Programu ya 2 ni :Kukuza usawa kijinsia na uendelezaji wanawake

Programu ya 3 ni : Kuimarisha Hifadhi ya jamii

Programu ya 4 ni : Uongozi na Mipango ya Ustawi wa Jamii

HALI YA MAKADIRIO YA MAPATO.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Wizara hii kwa juhudi kubwa wanazozichukua katika kutekeleza majukumu yake. Hii imedhihirika wakati Kamati ilipokua ikichambua bajet ya Wizara katika kipengele cha mapato ikabainika kwamba kwa mwaka wa fedha 2015/2016, Makadirio ya mapato yamezidi ambayo ni **17,606,000** ukilinganisha na yale ya mwaka wa fedha wa 2014/2015 ambapo yalikuwa ni **10,000,000** hii ni dalili kwamba Wizara imejipanga kuiongezea zaidi mapato Serikali, hatua ambayo Kamati yangu imefurahishwa sana.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inaamini kwamba hili lengo litafanikiwa ikiwa Wizara itaamuwa kuwapatia elimu ya kutosha watendaji wa Idara ya Ushirika juu ya kuwajengea uwezo kwa kazi zao wanazozifanya pamoja na kuhakikisha kwamba, Wananchi waliowengi kutoka mjini na vijijini wamepata elimu ya kutosha juu kujiunga na vyama vya ushirika pamoja na umuhimu wa usajili wa vyama vyao.

Mheshimiwa Spika kwa kufanya hivyo, idara ya Ushirika itafanikiwa kupata fedha kwa njia ya malipo ya ada ya uandikishaji wa vyama hivyo pamoja na ada ya kuvifanyia ukaguzi.

Mheshimiwa Spika, Pamoja na kuwa Serikali yetu imeanzisha mfumo mpya wa bajeti ambayo inazingatia programu, bado bajeti yetu inaendelea kuwa ya makusanyo kwanza na kutumia baadaye (cash budget). Katika mtindo huu wa bajeti inailazimu Serikali kuwa na vyanzo vya uhakika vya kukusanya kodi na mpango madhubuti wa kudhibiti uvujaji wa makusanyo hayo. Mheshimiwa Spika, mara nyingi katika bajeti zetu kinachokadiriwa kukusanywa sicho kinachopatikana, hili ni tatizo hasa ukizingatia hali ya upatikanaji wa mapato kwa Serikali bado ni ndogo ukilinganisha na mahitaji ya wananchi wetu.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Ustawi wa Jamii inaishauri Wizara kusimamia kwa umakini vyanzo hivyo pamoja na kuwa wabunifu wa kuanzisha vyanzo vyengine vya mapato kwa lengo la kuisaidia Serikali na Wananchi kwa ujumla katika suala zima la kuboresha maisha ya kila Mzanzibari.

PROGRAMU YA UWEZESHAJI WANANCHI KIUCHUMI

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Wizara ya Uwezeshaji, Ustawi wa Jamii , Vijana, Wanawake na Watoto kujenga tabia ya kushirikiana na wizara ya Mifugo na Uvuvi pindi inapotembelea wajasiriamali wake kwani kumejitokeza tatizo la wajasiriamali wingi hususani wale wanaojishughulisha na kazi za ufugaji wa Samaki kutofahamu kuwa kuna wataalamu wa kizalendo ambao wanapatikana Zanzibar. Mashirikiano hayo yataleta tija kwa wajasiriamali wetu na italeta ufanisi wa kazi zao.

Mheshimiwa Spika, Kamati imeridhishwa na kiwango cha fedha kilichotengwa kwa ajili ya kusimamia program hii kubwa pamoja na program ndogo ambazo zimejitokeza katika program hii. Hatahivyo, Kamati inaishauri Wizara ya fedha kujenga tabia ya kuingiza fedha kwa wakati unaofaa ili programu hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi na kwa muda iliyopangiwa kwani programu hii ina lengo la kuwasaidia wananchi kiuchumi ili kukidhi mahitaji yao ya msingi.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia inaipongeza Wizara ya Uwezeshaji na Ustawi wa jamii kwa kiwango cha fedha kilichotengwa kwa madhumuni ya program ya kuratibu na Usimamizi wa mikopo na ufuatiliaji wa malipo ya mikopo hiyo.

Mheshimiwa Spika, Kwakweli program hii inahitaji umakini sana hasa katika kutunza kumbukumbu kwavile vikundi vilivyowahi kuchukua mikopo vingi husambaratika na hatimae pesa hupotea na kutorudi tena Serikalini kwa lengo la kuwakopesha wananchi wengine ili na wao wafaidike na huduma hiyo.Hivyo Wizara iengeze umakini ikiwa pamoja na kuengeza nguvu kazi kwalengo la kuhakikisha vikundi vyote vinapitiwa na kukusanya marejesho yote bila ya upotevu wa pesa.

PROGRAMU YA KUKUZA USAWA WA KIJINSIA NA UENDELEZAJI WANAWAKE

Mheshimiwa Spika, programu hii imejikita katika kupambana na vitendo vya udhalilishaji wa wanawake pamoja na kuwahamasisha wanawake kushiriki katika ngazi za maamuzi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii inaunga mkono kiwango cha fedha kilichoekwa na Wizara ya Uwezeshaji juu ya kupambana na vitendo vya udhalilishaji wa wawanawake na watoto.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa, kukosekana kwa kifaa cha DNA kunapelekea kutopatikana kwa ushahidi wa kitaalamu kwa kesi za udhalilishaji ambazo zinawalenga

zaidi wanawake hasa watoto ambao wana magonjwa ya akili na hawana uwezo wa kujieleza mpaka kipatikane kwa vipimo vya DNA kwa ajili ya uchunguzi na kupatikana na majibu ya kipimo hicho yanasaidia katika kutoa ushahidi. Hivyo kamati inashauri Serikali ifanye ununuzi wa haraka wa kifaa hicho muhimu ili kusaidia katika kufanikisha programu ambayo lengo kuu ni kukuza usawa wa jinsia pamoja na kuondoa udhalilishaji.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwepo kwa tatizo la ushirikishwaji wa wanawake katika ngazi za maamuzi. Hivyo program hii ya kuhamasisha wanawake kushiriki katika ngazi za maamuzi ni hatua za busara zilizochukuliwa na Serikali kupitia Wizara hii zenye lengo la kuwakwamua wanawake wa Zanzibar.

Mheshimiwa Spika, Kamati imeridhia kima cha fedha kilichotengwa na Wizara kwa ajili ya kuwapatia mafunzo maofisa pamoja na wanasiasa juu ya uwezeshaji wanawake.Kamati yangu ya Ustawi wa jamii inaunga mkono suala hilo kwa lengo la kuleta uwiano katika ngazi za maamuzi ndani na nje ya Serikali.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Wizara hii kwa juhudi wanazozichukua za kuanzisha mabaraza ya watoto, kusheherekea siku ya watoto Duniani pamoja na kuboresha riporti za watoto. **Mheshimiwa Spika**, programu hii itasaidia pia katika mapambano ya kuwatoa watoto katika ajira mbaya kutoka katika maeneo tofauti ndani ya Zanzibar na kuwarudisha skuli kwa lengo la kuwapatia Elimu ambayo itawasaidia katika maisha yao.

PROGRAMU YA KUIMARISHA HIFADHI YA JAMII

Mheshimiwa Spika, Katika riporti ya Kamati ya kudumu ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa jamii kwa mwaka wa fedha 2014/2015 ilielezea jinsi gani Idara ya Ustawi inavyofanya kazi katika mazingira magumu kwavile ilikua haipatiwi pesa za posho kwa ajili ya kuwalipa wafanyakazi wanaozika maiti zisizokuwa na wenyewe. **Mheshimiwa Spika,** Kamati inatoa pongezi zake za pekee kwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kwa kuyafanyia kazi maagizo ya kamati kama ilivyoelekeza na kuamua kutenga jumla ya shilling **9,000,000** kwa ajili ya kutoa huduma ya kuzika maiti zisizokua na mwenyewe. Aidha Kamati imebaini kuwa, maiti zimekuwa hazina sehemu nzuri ya kuhifadhiwa kutokana na kuwa chumba cha kuhifadhia maiti katika Hospitali kuu ya Mnazi mmoja ni kibovu na kichakavu hali inayopelekea uhifadhi mbaya wa maiti hizo.

Mheshimiwa spika, Kamati inaiomba Serikali ilizingatie na jambo hilo kwani sote ni maiti watarajiwa.

Mheshimiwa Spika, sote tunaamini kuwa mazingira mazuri ya kazi yanapelekea kuwepo kwa ufanisi katika kazi na kufanyakazi katika mazingira hatarishi ambayo mfanyakazi haijui hatma yake hupelekea mtu kufanyakazi chini ya kiwango**.** Hili limedhihirika pale Kamati yako ilipotembelea katika wodi ya viungo bandia ya Hospitali ya Mnazi mmoja na kukutana na baadhi ya wafanyakazi ambao wameumia kazini na hawakupatiwa msaada wowote kutoka sehemu zao za kazi.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inaunga mkono kiwango cha fedha kiichotengwa kwa ajili ya kuwalipa fidia wafanyakazi 20 wa Serikali waliopata ajali wakiwa kazini.Hili ni jambo zuri ambalo Serikali imelianzisha kwani kuwepo kwa fidia hizo ambazo zinapatikana katika uratibu wa huduma za Uhifadhi zitapelekea watendaji wetu kufanya kazi kwa bidii kwavile wanauhakika na hatma zao za baadae.

Mheshimiwa Spika, shukrani za dhati tunazitoa kwa fungu lililotengwa kwa program hii ya kutoa misaada ya kijamii kwa watu wanaoishi katika mazingira magumu zaidi.Hii inaenda sambamba na Mpango wa Maendeleo wa mwaka 2015/16 uliowasilishwa na AR Ikulu na Utawala Bora, siku ya tarehe 13 katika ukumbi wa Baraza la Wawakilishi iliyoeleza kukuwa kwa uchumi ambako kumeenda sambamba na kuimarika kwa ustawi wa wananchi. Kamati yangu katika kuchambua hali ya ukuaji wa uchumi kwa kuzingatia Mpango wa Utekelezaji wa Mkuza II imeona kuwa programu hii itapelekea kuimarika kwa uchumi wan chi yetu. **Mheshimiwa Spika**, ni dhahiri kuwa mgao huo wa programu ndogo ndogo umefanywa kutokana na majukumu makubwa yaliojitokeza katika program kuu.

PROGRAMU YA UONGOZI NA MIPANGO YA UWEZESHAJI NA USTAWI WA JAMII

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii imesikitishwa kwa kutoona mradi wa ujenzi wa Afisi kuu Pemba katika program za

Wizara hii, hali ambayo inapeloekea Wizara kuendelea kutumia gharama kubwa za fedha kwa ajili ya kulipia kodi kwa kila mwaka.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaiagiza Serikali kuanza kwa ujenzi wa Afisi hiyo kwa upande wa Pemba ili kuokoa gharama hizo na hatimae kuzitumia kwa program nyengine ambazo Wizara itahisi zinafaa.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaipongeza Wizara kwa mipango yake iliyojiwekea ya kumuajiri mtalamu muelekezi kwa ajili ya kuifanyia kazi sera ya Uwezeshaji na kuandaa mpango wa Sera za Vijana. Progam hizi zitasaidia kuengeza kasi ya maendeleo hasa kwa walengwa ambao ni vijana kwani wao ndio tegemezi kubwa la taifa letu katika kutuletea maendeleo. **Mheshimiwa Spika**, Program hizi kama zitasimamiwa kiumakini basi zitatuletea faida kubwa kwa nchi kwani vijana wengi watafaidika pindi sera hiyo itakapokamilika katika ngazi zote.

Mheshimiwa Spika, wakati Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii ilipotembelea baadhi ya familia ambazo zinaishi katika mazingira magumu zaidi hapa Unguja, tuligundua kuna changamoto nyingi ambazo zinazikabili familia hizo ambazo zinawasababishia kuishi katika hali duni ambayo hairidhishi kabisa.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inaunga mkono fungu lililotengwa kwa program ya kutoa huduma ya fedha kwa familia 70 zinazoishi katika mazingira magumu kabisa.hii inadhihirisha kuwa Serikali yetu ni sikivu na inawajali wananchi wake hasa wale wenye hali ngumu za kimaisha ili na wao waweze kuishi kwa amani na furaha kama wananchi wengine hapa Zanzibar.

HITIMISHO

Mheshimiw Spika, mwisho naomba tena kuchukua nafasi hii adhimu kukushukuru tena kwa kunipa fursa hii ya kuwasilisha hotuba ya Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamaii ya Baraza la Wawakilishi, aidha niwashukuru wajumbe wako kwa utulivu wao waliouonesha wakati nawasilisha hotuba hii.

Mheshimiwa Spika, nichukue nafasi hii kuwaomba wajumbe wako wa baraza lako tukufu kuchangia bajeti hii, kutoa mapendekezo pamoja na kuipitisha baada ya kuafikiana kwa hoja mbalimbali zitakazoibuka wakati wa mjadala**.**

Mheshimiwa Spika, naunga mkono hoja**,**

Ahsante,

…………………………………

Mgeni Hassan Juma,
Mwenyekiti,
Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamaii
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar.